

TÁJÉKOZTATÓ

*Gárdony Város
környezeti állapotáról*



*GÁRDONY
2023.*

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.”

A fenti jogszabályi kötelezettségnek eleget téve Gárdony Város Önkormányzat városunk környezeti állapotáról a lakosság részére a rendelkezésre álló adatok alapján a következő tájékoztatást adja.

Földtani, domborzati viszonyok

A település a Mezőföldön, a Velencei-medencében fekszik, a Velencei-tó partján. A Mezőföld Magyarország egyik földrajzi középtája a Dunától nyugatra, a Sió és a Duna között, a Duna menti síkság, a Dunántúli-középhegység és a Dunántúli-dombság között. Földje főleg homokos és kőzetlisztes, ezt az anyagot a Dunántúli-középhegység patakjai rakták le, Eredetileg füves puszta volt, ma jó minőségű mezőgazdasági terület. A Velencei-medence aljzata a Velencei-hegységet is alkotó gránitból és perm karbonátos-evaporitos kőzetből épül fel. A Dunántúli-középhegységet kísérő süllyedek medencék egyike, amely két, egymásra merőleges árkos vetődés metszéspontjában keletkezett a felső pleisztocén korában. Az alapkőzetet pannóniai homokos-agyagos üledékek fedik, amelyekre a korábbi földtörténeti korokban kavicsos-homokos hordalékkúp kezdett települni. Ennek a folyamatnak a holocénban a tó kialakulása vetett véget. A felszíni üledékek már jellemzően holocén koriak, a löszfoltok keletkezésének ideje azonban vita tárgya.

Történetileg a Velencei-tó medencéjét a nyílt vízi és nádas élőhelyek, a lefolyástalanság következtében keleti irányban erősödő szikesedés jellemezte.¹

Területhasználatok

Gárdony település közigazgatási területe 63,5 km², azaz 6350,3 ha, melyből belterület 1305 ha, külterület 4955,5 ha, zártkert 89,8 ha. Részletezve művelési áganként - szántó terület nagysága 2937,4 ha, erdőterület 319,6 ha, rét, legelő 271,3 ha, gyümölcsös 540 ha, kert 31,3 ha, szőlő 52,8 ha, nádas 395,4 ha, művelés alól kivett terület 1902,4 ha. A mezőgazdasági földterületek nagy része művelt, a rétek kis kivételtől eltekintve gondozottak.

Tájsebek

Működő, illetve lezárt bánya a település közigazgatási határain belül nem található.

Levegőminőség

A település környezetében légszennyező forrásként a településen áthaladó nagy forgalmú 7. sz. főút (Budapest-Letenye összekötő út), valamint kis mértékben a település alacsony forgalmú közútjai tekinthetők.

A közlekedésből származó légszennyező anyagok a forgalommal arányosan képződnek, ezért a maximális terhelés az idegenforgalmi időszakban (tavasztól őszig) jelentkezik.

A téli időszakban számos háztartás fűt még fával, amelynek következtében minimálisan megemelkedik a füst koncentráció. Ezen kívül a gyakori nyugati szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó és az építkezések porterhelése jelentkezik.

¹ Forrás: https://gardony.kehop.roi.dev/app/uploads/2022/07/Gardony_Strategia.pdf

2023. november 1-től hatályos az avar és kerti hulladék égetés, valamint szabadtéri tűzgyűjtés helyi szabályairól szóló Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2023. (X.19.) számú önkormányzati rendelete, amely meghatározott napokon engedélyezi a komposztálásra alkalmatlan avar és kerti hulladékok égetését.

Az avar és kerti hulladék megsemmisítése elsősorban helyben történő komposztálással történhet, valamint a zöldhulladékot a közszolgáltató szállítja el a hulladékszállítási szerződés keretein belül.

Parlagfű okozta szennyezés egyre kevesebb alkalommal fordul elő, jellemzően a település külterületi részein jelentkezik.

Zaj- és rezgésvédelem

Városunkban jelentős zajkibocsátást okozó ipari telephely nem található. Zajhatásként a 7-es számú főút átmenő forgalma, a vasúti forgalom zaja és a tavaszi-nyári időszakban a kereskedelmi- és szórakoztató létesítmények zaja említhető.

2023-ban a zajhatással kapcsolatos panaszbejelentések többsége lakossági eredetű zajkibocsátás volt.

Zajvédőfal, egyéb zajcsökkentési intézkedések alkalmazása nem szükséges városunkban.

A környezetet terhelő rezgésterhelés nem jellemző.

Hulladékgazdálkodás, hulladékgyűjtés

2023. július 1-jével új hulladékgazdálkodási rendszer lépett életbe, melyben a magyarországi hulladék begyűjtését, kezelését és számlázását a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. végzi.

Az ingatlanhasználókat érintő hulladékkezelési és begyűjtési folyamatok az eddig megszokott formában működnek. A települési kommunális hulladékok elszállítását a Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft. (VHG) jelentős eszközállománnyal és létszámmal végzi településünkön.

A Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. 2005. január 1-től végzi a Velencei-tó vonzáskörzetének teljes hulladékszállítási tevékenységét. Ekkor közel 18 ezer ingatlan, valamint nyári idegenforgalmi szezonban idelátogatók (több tízezer ember) hulladékának szakszerű szállítását, kezelését biztosítja. Kezdetől fogva, az országban elsőként nagy hangsúlyt fordít a hulladékok szelektív gyűjtésére és újrahasznosítására, jelentősen csökkentve ezzel a lerakóhelyre elhelyezendő hulladék mennyiségét. Feladatainak tekinti a lakosság tájékoztatását, ahol hangsúlyt kap a hulladékok szelektív gyűjtése, a környezet terhelésének csökkentése, illetve a környezet megóvása.²

Az évenként kiadott szállítási naptárban rögzítettek szerint havonta házhoz menő szelektív járatuk a teljes szolgáltatási területen elérhető.

A település tisztasága érdekében évente egy alkalommal, előzetesen egyeztetett időpontban lomtalanítás van. A lomhulladék elszállítása házhoz menő jelleggel történik. A díjmentesen elszállítható hulladékmennyiség 1,5 m³.

A VHG Kft. és az Agárdi Zöld Kft. új telephelye (Gárdony, Mester u.) közötti ingatlanon átadásra került 2023. július 1-jével a hulladékudvar, amelyet a Depónia Nonprofit Kft. üzemeltet, rendezett formában.

A Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás által Uniós és hazai forrásból, a KEHOP 3.2.1-15-2016-00002 azonosítószámú projekt keretében valósult meg a hulladékgazdálkodási létesítmény működése.

A hulladékgyűjtő udvarban a gárdonyi lakosok magyarországi lakcímkártya, tartózkodási engedély/kártya, hatósági bizonyítvány, regisztrációs igazolás, vagy bejelentőlap valamelyikének bemutatását követően tudják a szelektíven gyűjtött, a hulladékgyűjtő udvar által meghatározott hulladékokat leadni.

2023-ban is problémát okozott az újabb illegális hulladéklerakóhelyek megjelenése, valamint a közlekedők által eldobált hulladékok gyarapodása.

A település egyes területein elhagyott (illegális) hulladékokat 2023-ben saját forrásból szállította el az önkormányzat. Összesen 12 különböző helyen, 41 m³ hulladékot.

2023-ban is volt TeSzedd! szeméthyűjtési akció, amelynek keretében jelentős mennyiségű hulladékot gyűjtöttek össze az önkéntesek.

Megtisztult az eldobott hulladéktól a Órház utca, Vasút utca, Parkerdő, Csend utca, Nyíl utca, Vízügyi-kikötő, Pisztráng utca, Tavirózsa utca, Holdfény-sétány Üdülők útja, Keszeg utca, Agárdi szabadstrand.

A program az Energiaügyi Minisztérium támogatásával valósul meg, az akció szervezője és koordinátora az ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. (ÉMI). Összesen 180 db zsák hulladékot gyűjtöttek össze az önkéntesek.

Önkormányzatunk számos esetben azt tapasztalta, hogy a közterületen lévő hulladékgyűjtőkbe a lakossági ingatlanokon keletkezett kommunális hulladékkal teli zsákokat helyeztek el. A magas hulladékgyűjtési és kezelési költség miatt felülvizsgáltuk a hulladékgyűjtők számát, aminek következtében az edényezetek számát csökkentettük, azonban továbbra is a jogszabályi előírásoknak megfelelően járunk el. A forgalmasabb közterületi részekben, sétányokon, parkokban megtalálhatóak a szükséges számú hulladékgyűjtő edényzetek. A gyűjtők kiürítéséről folyamatosan gondoskodunk.

A „Kérlek, vidd haza a szemeted” környezetvédelmi kampány keretén belül kívánjuk a környezettudatosságot növelni mind a lakosok, mind a városunkba látogatók körében.

A környezetvédelmi kampányba bevontuk a Velencei-tó környéki polgármestereket, civil szervezeteket, a Gárdonyi Géza Általános Iskolát és a Chernel István Általános Iskola és Gimnáziumot.

A tóparti részen 14 helyen helyeztünk ki figyelemfelhívó táblákat, valamint 4 db selfie falat létesítettünk, amelyen fontos információkat olvashatnak a látogatók.

Talajvíz és ivóvízellátás

A településen az ivóvíz szolgáltató a DRV Zrt. Belterületen az ivóvíz ellátottság teljes körűnek tekinthető, több mint 160 km ivóvízhálózat épült ki. 2018-ban kiépítésre került az új agárdi városközpont vízellátását biztosító víziközmű gerinc. 2019-ben a Mester utcai ipartelep mellett kiépült az új telephelyeket ellátó vízvezeték (természetesen a szennyvíz-elvezetéssel együtt). 2021-ben készült el a Vasút utcáról nyíló utcában 12 telek ellátására az ivóvízvezeték. Üzemelő közfelfolyók száma 11 db. Esetleges csőtörések esetén - a szakaszolásoknak köszönhetően - csak a legminimálisabb terület marad ivóvíz szolgáltatás nélkül.

Felszíni vizek, vízelvezetés

Gárdony a Velencei-tó és a Dinnyés-Kajtori csatorna vízgyűjtő területén fekszik. A területére eső csapadékvizeket időszakos és állandó vízfolyások, árkok szállítják egyrészt a Velencei-tóba, illetve a keleti részeken a Dinnyés-Kajtori csatornába.

Az előző évekhez képest a csapadékos napoknak köszönhetően emelkedett a tó vízszintje is. A 2022. decemberi adatok alapján a vízszint 70 cm volt, 2023 decemberében 92 cm.

A településen a csapadékvíz elvezetése nyílt vizes árokkal, és helyenként zárt csatornával történik.

2023. márciusban történt nagy intenzitású esőzések miatt jelentős mennyiségű csapadék hullott városunkra, amely a talajba lassan bírt csak beszivárogni, ezért a vízelvezető árkaink földmunkagépekkel való kitisztítása, árkolása vált szükségessé.

Szennyvízkezelés

A településen a DRV Zrt. látja el a vezetékes szennyvízelvezetéssel és ártalmatlanítással kapcsolatos feladatokat. A településen a szennyvíz elvezetésére elválasztott rendszerű közcsatorna hálózatot létesítettek. A szennyvízcsatorna hálózat a belterületen közel 125 km hosszban épült ki, ezzel a csatornahálózat a város nagyobb hányadában kiépítésre került, a peremrészeken kisebb hányadban áll rendelkezésre, míg a külterületen nem rendelkeznek közcsatorna hálózattal.

2023-ban a Széchenyi és Nyíl utcák csatlakozásánál lévő területen, valamint a Gallér utca melletti új lakópark miatt, ivóvíz és szennyvíz közművekkel való ellátása történt.

A közcsatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a lakossági kommunális szennyvizet zárt szennyvíztárolóban tárolják, de akadnak olyan zártkerti ingatlanok, ahol a szennyvizet a talajba szikkasztják.

Gárdony város közigazgatási területére vonatkozó rendeletünk értelmében a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtését kijelölt közszolgáltatóként a Hazai Kommunális Kft. végzi.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 44/H. §-a szerint:

„44/H. § (1) A közszolgáltató köteles a közszolgáltatói tevékenységéről évente részletes költségelszámolást készíteni, és azt a tárgyévét követő év március 31-ig a települési önkormányzatnak benyújtani.”.

A Hazai Kommunális Kft. határidőben benyújtotta az 1 m³-re vetített részletes elszámolást, amely 2022. évben 345 m³ volt.

Energiagazdálkodás

Az elektromos energiaszolgáltató a térségben – általában lakossági/egyetemes - az E.ON Energiaszolgáltató Kft. valamint a nagyobb/piaci fogyasztók esetében az MVM Zrt. A lakásállományt meghaladja a villamosenergia-ellátottságot igénybevevő ingatlanok aránya, amit az ingatlanoknál előforduló többlet fogyasztói helyek és a külterületi, nem lakáscélú, de villamos energiaellátást igénylő ingatlanok indokolnak. Ezekből az adatokból a lakosság ellátottságára következtetni nem lehet, ezért mértékadónak tekinthető a szolgáltató ellátottságra vonatkozó megállapítása, miszerint az ellátottság teljes körű.

A gázszolgáltatást biztosító MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. tájékoztatása alapján folyamatosan emelkedik a fogyasztók száma, településen meghaladta a 6.100-t.

Az elmúlt években az önkormányzat pályázati támogatás útján, illetve önerőből jelentős fejlesztéseket hajtott végre, melynek köszönhetően felújításra került a Nemzedékek Háza és a dinnyési óvoda épülete. Ezen fejlesztések mind hozzájárultak az épületek energiaigényének csökkentéséhez.

Több éve a Polgármesteri Hivatal épületében EU-s pályázati támogatásból megvalósított geotermikus rendszer biztosítja a fűtést, az elektromos energia igény túlnyomó részét a - szintén EU-s pályázati forrásból elkészült - napelemes rendszer látja el.

Az elmúlt években az energiafelhasználást több épületében csökkentette Gárdony Város Önkormányzat, homlokzati (ill. födém) hőszigetelés és homlokzati nyílászárók cseréje történt meg a dinnyési és az agárdi óvoda épületénél, a Polgármesteri Hivatal épületénél, valamint az agárdi Tündérbert Bölcsődénél is. Két éve befejeződött a gárdonyi iskola energetikai felújítása, melyet a Székesfehérvári Tankerületi Központ finanszírozott EU-s pályázati forrásból.

2019. szeptemberében került átadásra a Klausz Gábor Könyvtár teljes felújítás után. A „szokásos” lapotető/födém, homlokzati hőszigetelés, nyílászáró csere kiegészült az elektromos hálózat és a fűtés korszerűsítéssel. Új padlóburkolat készült teljes hőszigetelt padlózóna kialakítással. A beruházás EU-s támogatásból és jelentős önkormányzati forrásból valósult meg.

2020-ban EU-s pályázati támogatással elkészült a régi iskolakonyha és irodahelyiség/szoc. lakás teljes körű felújítása. A beruházás kapcsán elkészült a homlokzat és a födém hőszigetelése, teljesskörűen a külső nyílászárók cseréje, új fűtési rendszer kialakítása, valamint napelemek elhelyezése.

2021. januárban került átadásra az agárdi óvoda vizesblokkjainak, elektromos és fűtési rendszerének korszerűsítése. A beruházás finanszírozása 30 %-a hazai támogatásból és 70 %-os önkormányzati forrásból történt.

2021. ősszel került átadásra dinnyésen a Vajky-kúria, ahol homlokzati nyílászáró csere, padló- és födém hőszigetelés, elektromos és épületgépészeti korszerűsítés történt. Elkészült az épület utólagos vízszigetelése. A beruházásnak köszönhetően jelentősen csökken az épület energiafelhasználása. Az EU-s pályázati forrást jelentős önkormányzati önerővel kellett kiegészíteni.

Másfél éves kivitelezés után 2021. novemberében került átadásra a „barnamezős beruházás”. A közel félévszázados épület átépítésre-bővítésre került, a komplett hőszigetelésnek, modern nyílászáróknak, korszerű épületgépészeti és a napelemeknek köszönhetően az épület energetikai besorolása jelentősen javult. A fajlagos energiafelfogyás itt is jelentősen csökken. A finanszírozás szintén EU-s támogatásból és jelentős önkormányzati forrásból történt.

2019-ben EU-s támogatást nyert el a város több intézményének napelemmel történő ellátására és a geotermikus rendszer bővítésére. 2022-ben befejeződött a geotermikus rendszer bővítésének megvalósítása.

A projekt főbb feladatai: az új termelő kút lemélyítése 1.150 m-re, csővezetékek fektetése, a geotermikus hálózatba öt városi intézmény (Csuka Csarnok, „barnamezős beruházás” – orvosi

rendelő és irodaház, Nemzedékek Háza, FÓKUSZ, Gárdonyi Tagóvoda) bekötése, számítógépes vezérlés kiépítése.

Hét önkormányzati tulajdonú intézmény esetében - új rendszerként - elhelyezésre kerültek a napelemek (Dinnyési Tagóvoda, Dinnyési Hagyományőrző Kulturális Központ, Agárdi Óvoda (Székhelyintézmény), Velencei-tavi Galéria, Márvány utcai Közösségi Ház, Chernel István Általános Iskola és Gimnázium, Gárdonyi Géza Általános Iskola), míg a Polgármesteri Hivatal esetében a meglévő napelemes rendszerének bővítése történt meg.

Gárdony Város néhány éve, folyamatosan egészíti ki a közvilágítást napelemes kandeláberekkel. Egyik legnagyobb ilyen beruházás a Gallér u. – Dinnyés kerékpárút megvilágítása volt. 2019-ben az Agárd, Vasút utca Őrház utca felőli szakasz közvilágítása készült el hasonló műszaki tartalommal. Több parkolónk megvilágítását szintén napelemes kandeláberek biztosítják.

2023-ban a Kígyó utcában, az Agárdi Park Strandon és a Móricz Zsigmond közön volt napelemes LED-es közvilágítás korszerűsítés.

2023-ban tovább folytatódott a közvilágítás régi hagyományos izzóinak kicserélése energiatakarékosabb és hatékonyabb LED-izzókra.

Gárdony Város Önkormányzat és CYEB Energiamegoldások Kft. együttműködésének eredményeként 2023. október 3-tól elindult városunkban is az ingyenes LED-csere program.

A program során lehetőséget biztosítunk, hogy a régi energiapazarló izzókat LED-izzókra cserélje Gárdony város lakossága. A programra közel 250 háztartás regisztrált. A LED-izzók átadása 2024 január hónap második felében valósul meg.

Potenciális szennyező források

Gárdony közigazgatási területén ismert, kármentesítést igénylő szennyezés nem történt.

Épített környezet, úthálózat

A belterületi önkormányzati utak közül 138,4 km kiépített és 16,7 km kiépítetlen. Az utak minősége több szempontból is javítandó (kátyú, vízelvezetés, por a zúzott köves utcákban). Gárdonyban 14,6 km kerékpárút van, valamint 60 km járda illetve gyalogút. A településen áthaladó állami közutak a „7” főközlekedési út, a 6212. jelű, a 6213. jelű és 62107 jelű közutak.

Minden évben megtörténik az ütőkátyúk javítása, valamint évről évre gyarapodik a felújított, aszfaltozott utcák száma.

2023-ban önkormányzati beruházás keretében a Gárdony, Határ utca I. szakasz (Vörösmarty u. – Arany János u. között és Gárdony (Agárd), Szondy György utca (Bethlen Gábor u. – Határ u. között)) útburkolat felújítása valósul meg. Ezen kívül a Város Alközpont út- és járdaépítése, Óvoda utca – Pajtás tér – Kazinczy utca – Hóvirág utca / Marx György tér helyi összekötő utca szakaszok felújítása történik.

70 %-ban önkormányzati, 30 %-ban lakossági finanszírozásban valósul meg szintén a Sigray utca, Áchim András utca (Alkotmány u. – Jókai u. között és a Balatoni út felé vezető zsákutca), Szabadság út és az új parkoló bejárat közötti útszakasz, Lévai u. és IV. utca (II. u. – Kemény Zsigmond u. között), II. utca (Tompa Mihály u. - Kisfaludy u. közötti szakasz), Liliom utca (Rezeda u. – Ibolya u. között) aszfaltburkolatának kivitelezése.

A gyalogosok biztonságosabb közlekedésének érdekében hamarosan elkészül az „okos zebra” gyalogos átkelőhely a Bóné Kálmán és Ady Endre utca csomóponti területén.

Parkolók, terek

Új parkoló és járda kialakítása zajlik a Gárdonyi Géza utcai Egészségháznál, megfelelő csapadékvíz-elvezetéssel, szabványos megvilágítással.

Ez évben készült el az Üdülők útja és a Napsugár strand melletti kis szigetre vezető híd között sétány építése. Ezen kívül folyamatban van városunknak szebb arcot adó, a fő tursztikai helyen lévő Napsugár Strand bejárata előtti tér felújítása, ahol egy látványos szökőkút kerül kiépítésre.

Települési zöldfelületek és természeti környezet

A település zöldterületeihez tartoznak:

- járdák és az úttestek közötti zöldsávok, melyeknek gondozása kétféle módon történik. Magántulajdon esetén az ingatlantulajdonosok végzik, a fű nyírását előkertek gondozását, az önkormányzati területeken az önkormányzat végezteti el a rendszeres gondozást.
- sövények és fasorok,
- köztemető,
- egyéb zöldterületek.

A település közterületeinek, közparkjainak, köztemetője tisztántartásáról az önkormányzat Agárdi Zöld Kft.-je gondoskodik, melynek során a fűnyírás munkálatok mellett a zöldhulladék, falevelek rendszeres összegyűjtésével, virágágyások beültetésével, gondozásával biztosítják a környezet elvárt színvonalú megjelenését. Az Agárdi Zöld Kft. által évente többször gondozott felületek csoportosítva – rózsaágyások: 757 m², egynyári virágok ágyásai: 573 m², évelőkkel beültetett: 7.025 m², füves terület: 388300 m². (A korábban átadott kerékpárút melletti zöldsáv karbantartása szintén önkormányzati feladat, ami több mint 6000 m²-es növekményt jelentett).

Minden évben több alkalommal hirdet az önkormányzat közterületein növényültetést. Idén is önkéntesek sok – önkormányzat által biztosított – virággal, bokorral, fával díszítették a várost.

Városunkban található zöldterületek, ahol a családok szívesen töltik szabadidejüket, mint például az Agárdi Parkerdő, de ha egy patak környezetét őshonos fákkal tesszük szebbé és kellemesebbé, az még inkább a természetbe vonzza a lakosokat, mindazok mellett, hogy a fáknak jelentős a vízmegtartó funkciójuk és nem utolsósorban javítják a település mikroklímáját is.

A Jókai lakónegyedben lévő Határarki-patak környezete kedvelt pihenőhelye a lakosságnak. Hosszú előkészítő munkát megelőzően ezen a területen (Gárdony 7803/31 hrsz.) hűtő- és látványtavak kialakítását tervezzük, ahol az Agárdi Gyógyfürdő vizét hűtjük, szellőztetjük, ülepítjük és visszavezetjük a patakmederbe. A területen lévő vizes élőhelyek megtartása és újabbak kialakítása mellett, szabadidőpark, gyerekeknek játszótér létesítése, sétány kialakítása fog történni. Célunk, hogy a Velencei-tó partján nyáron megjelenő tömeges turizmust elkerülő, pihenni vágyó helyi lakosoknak kedveskedjünk, egy csendes, nyugodt zöldövezetet alakítsunk ki, ahol a gyermekek is megismerhetik a környezetvédelem fontosságát.